

**Konkurs Wiedzy o Społeczeństwie
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2018/2019**

Etap rejonowy

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami.

1. **Zakoduj swoje dane na karcie odpowiedzi** zgodnie z poleceniem komisji konkursowej.
2. Masz do rozwiązania 45 zadań zamkniętych, za rozwiązanie których możesz otrzymać maksymalnie 45 punktów.
3. W zadaniach podane są 4 odpowiedzi, z których **tylko jedna jest poprawna**.
4. Odpowiedzi udzielaj tylko na załączonej **karcie odpowiedzi**.
5. Jeżeli pomylisz się, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź.
6. Jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa - to żadna odpowiedź nie będzie uznana.
7. Nie używaj ołówka, gumki ani korektora na karcie odpowiedzi.
8. Uważnie czytaj wszystkie polecenia.
9. Po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi.
10. Czas rozwiązywania zadań **90 minut**.

Powodzenia!

Zad. 1

Postawa ta objawia się krytycznym stosunkiem jednostki do reguł postępowania obowiązujących w grupie oraz przedkładaniem własnego zdania nad opinie otoczenia. Powyższy opis charakteryzuje:

- a. konformizm,
- b. nonkonformizm,
- c. legalizm,
- d. oportunizm.

Zad. 2

To „minimum trzy osoby tworzące wyodrębnioną całość i mające poczucie owej odrębności, między którymi występują relacje psychiczne, zwane więzami społecznymi, lub pośrednie i rzeczowe powiązania określane jako stosunki społeczne”. Opis dotyczy:

- a. grupy społecznej,
- b. instytucji społecznej,
- c. ruchu społecznego,
- d. społeczeństwa obywatelskiego.

Zad. 3

Rodzina z dominującą rolą mężczyzny, w rękach którego spoczywa władza nad pozostałymi jej członkami. Mężczyzna posiada także największy autorytet z racji zajmowanej pozycji. Tradycyjna rodzina była często rodziną wielką, w której synowie wraz ze swymi rodzinami, byli włączeni do jednego wspólnego gospodarstwa domowego, nad którym nieograniczoną władzę sprawował ojciec (głowa rodziny). Definicja ta charakteryzuje rodzinę:

- a. patriarchalną,
- b. egalitarną,
- c. matriarchalną,
- d. matrylokalną.

Zad. 4

Postawę tę charakteryzuje brak tolerancji i przyznawanie uprzywilejowanej pozycji własnej płci, rasie lub grupie. Często jest to skrajny nacjonalizm wyrażający się w bezkrytycznym stosunku do własnego narodu oraz w pogardzie i nienawiści do innych narodów.

<https://sjp.pwn.pl>

Opis dotyczy:

- a. patriotyzmu,
- b. szowinizmu,
- c. kosmopolityzmu,
- d. internacjonalizmu.

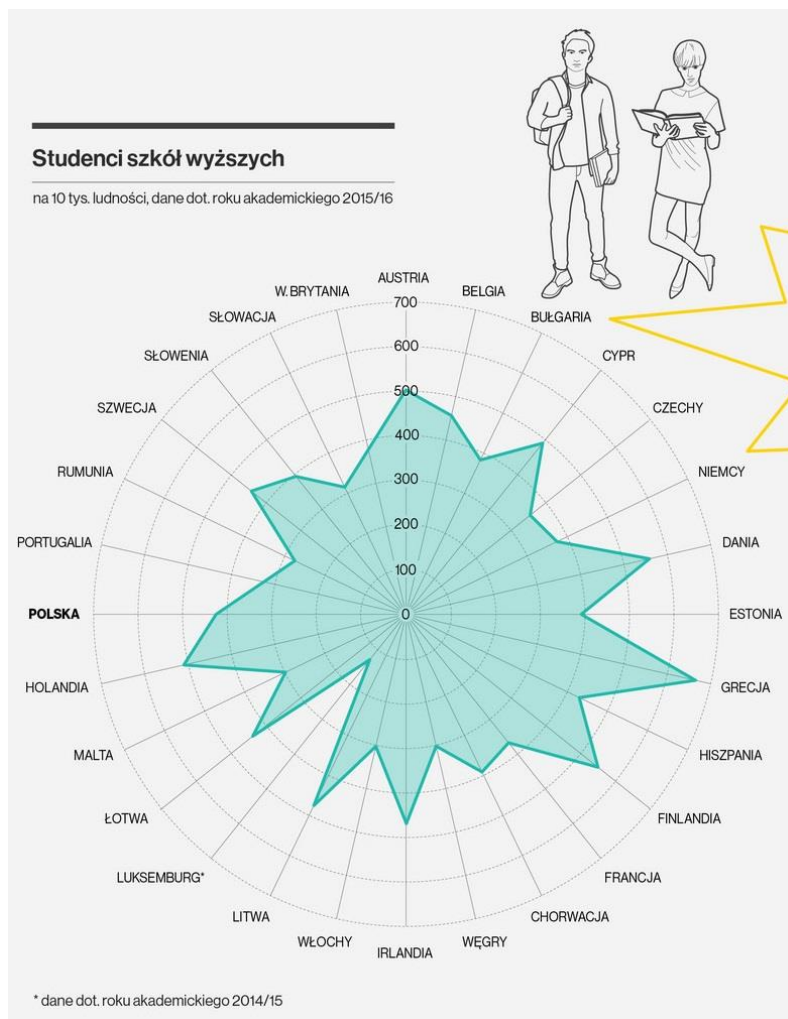
Zad. 5

Wskaż, która z wymienionych poniżej grup nie jest w rozumieniu ustawy mniejszością etniczną w Polsce:

- a. Ślązacy,
- b. Łemkowie,
- c. Tatarzy,
- d. Karaimi.

Zad. 6

Przeanalizuj wykres studentów szkół wyższych i zaznacz zdanie **nieprawdziwe**.

- różnica między państwami o największej i najmniejszej liczbie studentów wynosi ok. 500%,
- Szwecja i Hiszpania mają zbliżoną liczbę studentów na 10 tys. ludności,
- najwięcej studentów na 10 tys. ludności ma Grecja, a najmniej Luksemburg,
- więcej studentów (na 10 tys. ludności) niż Polska posiadają wyłącznie państwa Europy Zachodniej.

Zad. 7

Według danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji *to najmniej liczna mniejszość narodowa w Polsce, do której przynależność podczas przeprowadzonego w 2011 r. Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań zadeklarowało 1.684 obywateli polskich w tym: w województwie mazowieckim – 403, śląskim – 167, małopolskim – 155. Największe skupiska mniejszości znajdują się w Warszawie i Krakowie. Ważnym centrum kulturalnym mniejszości są też Gliwice.*

<http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl>

Na podstawie zamieszczonego źródła wskaż o jaką mniejszość narodową chodzi:

- białoruską,
- ormiańską,
- litewską,
- rosyjską.

Zad. 8

Rysunek poniżej przedstawia proces:

- a. ruchliwości pionowej,
- b. ruchliwości poziomej,
- c. ruchliwości wewnątrzpokoleniowej,
- d. ruchliwości międzypokoleniowej.

Zad. 9

Na mapie powyżej zaznaczono obszary, które:

- a. cechują się występowaniem silnych tendencji separatystycznych,
- b. są najbogatszymi regionami w swoich państwach,
- c. charakteryzujące się występowaniem grup, prowadzących działalność niepodległościową o charakterze terrorystycznym,
- d. są najbogatszymi regionami w swoich państwach.

Zad. 10

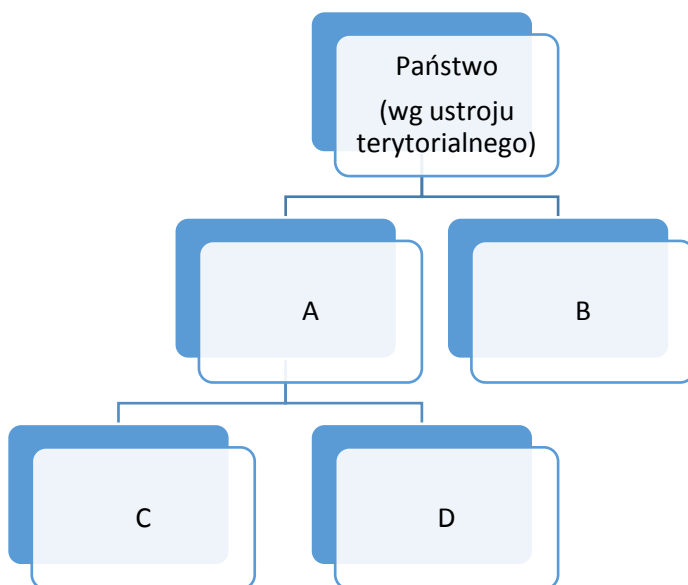
W eseju *O naturalnym prawie kształtowania się państw* polski socjolog i prawnik Ludwik Gumplowicz stwierdził, że „tam, gdzie pojawiły się kasty, mamy najprawdopodobniej do czynienia z ujarzmieniem, [...] wówczas występuje też zróżnicowanie ras. [...] Nie ma państwa bez wielości ras i bez wcześniejszego gwałtownego starcia między nimi”. Zgodnie z jego teorią „do utworzenia się organizmu państwowego, choćby najbardziej nikczemnego i prymitywnego, zawsze potrzeba gwałtownego zderzenia dwóch ras, z których jedna jest panująca, a druga podległa. [...] Przy zderzeniu dwóch ras zawsze wygrywa ta górująca intelektualnie, lepiej rozwinięta — rasa cywilizowana, natomiast ulega słabsza, gorzej rozwinięta”.

Teoria genezy państwa przedstawiona w opisie powyżej to:

- a. teoria teistyczna,
- b. teoria przemocy i podboju,
- c. teoria umowy społecznej,
- d. teoria patrymonialna.

Zad. 11

Wykres przedstawia podział państw według ustroju terytorialnego.

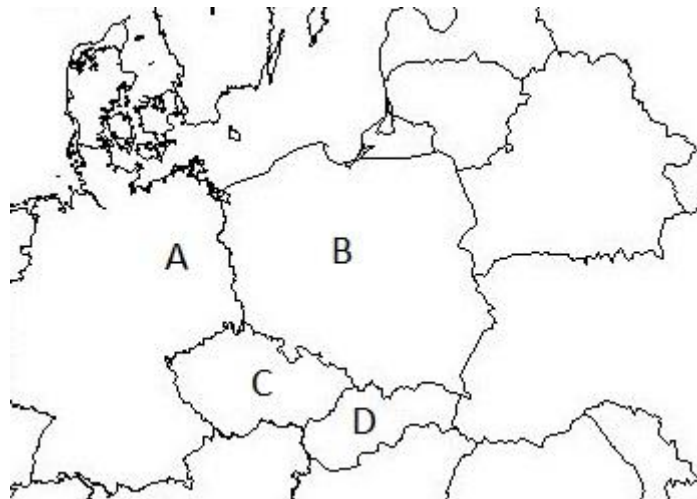

Prawidłowe uzupełnienie schematu to:

- a. A – monarchia, B – republika, C – absolutna, D - ograniczona
- b. A - republika, B – monarchia, C – absolutna, D - ograniczona
- c. A – złożone, B – unitarne, C – federacja, D - konfederacja
- d. A – unitarne, B – złożone, C – federacja, D - konfederacja

Zad. 12

Na podstawie mapy wskaż państwo/państwa, w którym/których obowiązuje system kanclerski.

- a. A, B, D,
- b. A, C,
- c. A,
- d. C, D.

Zad. 13

Zasada, która mówi, że obywatele mogą czynić wszystko, co nie jest prawem zabronione, a organy państwa mogą czynić tylko to, co prawo im nakazuje, to zasada:

- a. demokratycznego państwa prawa,
- b. trójpodziału władzy,
- c. suwerenności narodu,
- d. unitarnej formy państwa.

Zad. 14

Zgromadzenie ludowe i plebiscyt to przykłady demokracji:

- a. pośredniej,
- b. bezpośredniej,
- c. przedstawicielskiej,
- d. ludowej.

Zad. 15

Cenzus to ograniczenie praw wyborczych. Wskaż ten, który nie obowiązuje aktualnie w Polsce.

- a. wieku,
- b. obywatelstwa,
- c. posiadania pełni praw publicznych,
- d. wykształcenia.

Zad. 16

„Jeżeli rządowa machina wymaga od Ciebie abyś był pośrednikiem niesprawiedliwości wobec innych, wtedy, powiadam Ci, złam prawo”.

„Najlepszy jest taki rząd, który w ogóle nie rządzi”.

„Ani przez chwilę nie jestem w stanie uznać za mój rząd tej organizacji politycznej, która jest jednocześnie rządem popierającym niewolnictwo”.

„W takim państwie, w którym rząd niesprawiedliwie więzi ludzi, jedynym miejscem odpowiednim dla sprawiedliwego człowieka jest więzienie”.

„Nie urodziłem się po to, aby ktoś mnie zniewalał!”

„Dlaczego mniejszość ma się poddawać woli większości?”

Henry David Thoreau

Henry David Thoreau był autorem pojęcia:

- a. społeczeństwo obywatelskie,
- b. społeczeństwo masowe,
- c. obywatelskie nieposłuszeństwo,
- d. demokratyczne państwo prawa.

Zad. 17

Jest to system rządów, w którym egzekutywa jest dwuczłonowa; prezydent wybierany w wyborach powszechnych dysponuje kompetencjami umożliwiającymi kontrolowanie zarówno parlamentu, jak i rządu; prezydent nie odpowiada politycznie przed parlamentem, jedynie konstytucyjnie i za zdradę stanu; stoi na straży przestrzegania konstytucji; rząd powoływany przez prezydenta odpowiada politycznie zarówno przed nim, jak i przed parlamentem; system ten obowiązuje np. we Francji.

<https://encyklopedia.pwn.pl>

System opisany powyżej to system:

- a. półprezydencki (semi-prezydencki)
- b. prezydencki,
- c. parlamentarny,
- d. konwentu.

Zad. 18

Art. 11.

Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych.

Konstytucja RP

Zasada opisana w Art. 11 Konstytucji RP to:

- a. zasada suwerenności narodu,
- b. zasada pluralizmu politycznego,
- c. zasada republikańskiej formy państwa,
- d. zasada unitarnej formy państwa.

Zad. 19

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy i Polska Akcja Humanitarna to przykłady:

- a. fundacji,
- b. stowarzyszeń,
- c. związków zawodowych,
- d. żadnego ze wskazanych.

Zad. 20

Do obowiązków obywatela polskiego nie należy obowiązek:

- a. dbania o stan środowiska naturalnego,
- b. szkolny do 21 roku życia,
- c. przestrzegania prawa,
- d. ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych.

Zad. 21

Przedstawiony poniżej rysunek dotyczy:

- a. stowarzyszeń i fundacji,
- b. ośrodków pomocy społecznej,
- c. ośrodków badania opinii społecznej,
- d. związków zawodowych.

Zad. 22

Media, ze względu na funkcje opiniotwórcze i kontrolne, które pozwalają wywierać wpływ na wydarzenia polityczne, są często nazywane:

- a. czwartą władzą,
- b. trzecią władzą,
- c. drugą władzą,
- d. pierwszą władzą.

Zad. 23

Wybory samorządowe w Polsce zarządza:

- a. Marszałek Sejmu,
- b. Marszałek Senatu,
- c. Prezydent RP,
- d. Prezes Rady Ministrów.

Zad. 24

Rzecznikiem Praw Obywatelskich w Polsce można być:

- a. 1 kadencję
- b. maksymalnie 2 kadencje,
- c. 3 kadencje,
- d. nieokreśloną liczbę kadencji.

Zad. 25

Praca w Sejmie nad projektem ustawy odbywa się w:

- a. 1 czytaniu,
- b. 2 czytaniach,
- c. 3 czytaniach,
- d. 4 czytaniach.

Zad. 26

Ten rodzaj większości ma miejsce, gdy za określoną propozycją opowiada się **więcej niż połowa głosujących, a dokładniej- liczba zwolenników przewyższa łączną liczbę przeciwników oraz wstrzymujących się**. Nie jest prawdą, że większość ta, to poparcie 50% plus jeden głosujący, ponieważ ta formuła sprawdza się tylko w wypadku parzystej liczby osób głosujących.

<http://prawo.gazetaprawna.pl>

Przytoczony opis charakteryzuje większość:

- a. kwalifikowaną,
- b. zwykłą,
- c. bezwzględną,
- d. względną.

Zad. 27

Większość kwalifikowana nie jest wymagana dla przegłosowania w Sejmie RP:

- a. odrzucenia poprawek Senatu,
- b. skrócenia kadencji Sejmu,
- c. weta” Prezydenta RP,
- d. zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej.

Zad. 28

Kontrasygnata oznacza dodatkowe podpisanie aktu prawnego. W Polsce, w myśl art. 144 Konstytucji RP, kontrasygnaty aktów urzędowych Prezydenta RP dokonuje:

- a. Przewodniczący Sądu najwyższego,
- b. Prezes Rady Ministrów,
- c. Marszałek Sejmu,
- d. Marszałek Senatu.

Zad. 29

Trybunał Konstytucyjny w procesie legislacyjnym nie może:

- a. wprowadzić do ustawy poprawek,
- b. orzec o niezgodności z Konstytucją RP całej ustawy,
- c. orzec o niezgodności z Konstytucją RP części ustawy,
- d. uznać, że ustawa jest zgodna z Konstytucją RP.

Zad. 30

Prokurator Generalny w Polsce jest jednocześnie:

- a. Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- b. Przewodniczącym Trybunału Konstytucyjnego,
- c. Ministrem Sprawiedliwości,
- d. Żadna z powyższych odpowiedzi.

Zad. 31

Wskaż prawidłową instancyjną kolejność sądów administracyjnych w Polsce.

- a. wojewódzkie sądy apelacyjne, Naczelny Sąd Administracyjny,
- b. Naczelny Sąd Administracyjny, Sąd Najwyższy,
- c. wojewódzkie sądy administracyjne, Najwyższy Sąd Administracyjny,
- d. wojewódzkie sądy administracyjne, Naczelny Sąd Administracyjny.

Zad. 32

II generacja praw człowieka obejmuje:

- a. prawa polityczne,
- b. prawa wyborcze,
- c. prawa socjalne,
- d. prawa solidarnościowe.

Zad. 33

W systemie europejskim podstawowe dokumenty ochrony praw człowieka zostały wydane przez:

- a. Trójkąt Weimarski,
- b. Radę Europy,
- c. Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie,
- d. Inicjatywę Środkowoeuropejską.

Zad. 34

PRZETO ZGROMADZENIE OGÓLNE ogłasza uroczyste niniejszą Deklarację jako wspólny najwyższy cel wszystkich ludów i wszystkich narodów, aby wszyscy ludzie i wszystkie organy społeczeństwa mając stale w pamięci niniejszą Deklarację - dążyły w drodze nauczania i wychowywania do rozwijania poszanowania tych praw i wolności i aby zapewniły za pomocą postępowych środków o zasięgu krajowym i międzynarodowym powszechne i skuteczne uznanie i stosowanie tej Deklaracji zarówno wśród Państw Członkowskich, jak i wśród narodów zamieszkujących obszary podległe ich władzy.

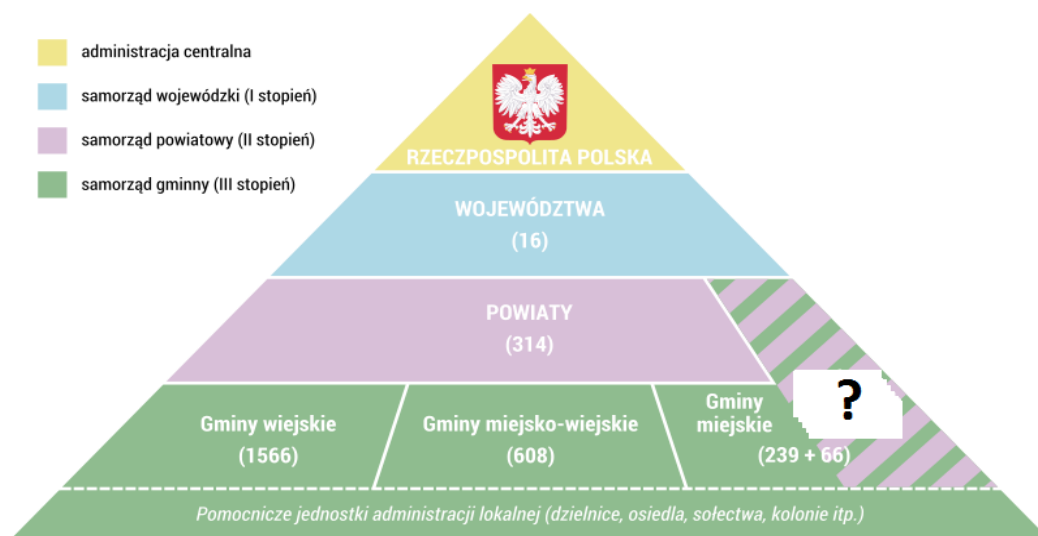
fragment Deklaracji

Dokument uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1948 r., zawierający zbiór podstawowych praw człowieka, to:

- a. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela,
- b. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,
- c. Deklaracja Narodów Zjednoczonych,
- d. Deklaracja Praw Podstawowych.

Zad. 35

Uzupełnij schemat. W polu ze znakiem zapytania powinno zostać wpisane:

- a. gminy grodzkie,
- b. miasta na prawach powiatu,
- c. miasta wojewódzkie,
- d. wyłącznie miasta powyżej 100 tys. mieszkańców.

Zad. 36

Organem stanowiącym i kontrolnym powiatu jest:

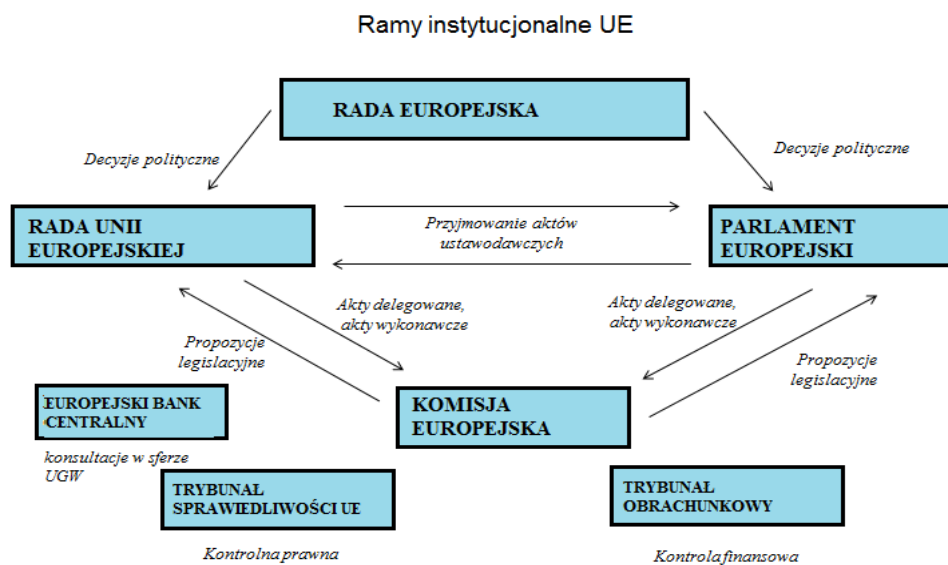
- a. rada powiatu,
- b. zarząd powiatu,
- c. starosta,
- d. starostwo powiatowe.

Zad. 37

Karta Praw Podstawowych, czyli podstawowy dokument określający prawa i wolności obywateli Unii Europejskiej stał się z niewielkimi zmianami częścią:

- a. Traktatu Amsterdamskiego,
- b. Traktatu z Maastricht,
- c. Traktatu Lizbońskiego,
- a. żadna z odpowiedzi nie jest prawidłowa.

Zad. 38

Instytucja Unii Europejskiej, nazywana „strażnikiem traktatów”, która negocjuje warunki wstąpienia państw do UE to:

- a. Rada Europy,
- b. Rada Europejska,
- c. Rada Unii Europejskiej,
- d. Komisja Europejska.

Zad. 39

Przeanalizuj kolejność traktatów wspólnotowych i wskaż prawidłowe stwierdzenie.

- a. kolejność traktatów jest prawidłowa,
- b. zamienione miejscami są Traktat z Maastricht i Traktat z Nicei,
- c. zamienione miejscami są Traktat z Nicei i Traktaty Rzymskie,
- d. żadna z powyższych odpowiedzi nie jest prawidłowa.

Zad. 40

Mapa obrazuje państwa członkowskie pierwszych Wspólnot Europejskich. Układ taki funkcjonował do pierwszego rozszerzenia, czyli do wstąpienia do Wspólnot Europejskich następujących państw:

- a. Wielkiej Brytanii, Szwecji, Danii,
- b. Szwecji, Danii, Finlandii,
- c. Wielkiej Brytanii, Irlandii, Danii,
- d. Irlandii, Danii, Szwecji.

Zad. 41

Które z wymienionych państw posiada walutę EURO .

- a. Kosowo,
- b. Szwecja,
- c. Chorwacja,
- d. Węgry.

Zad. 42

Które państwo było miejscem głównych działań terrorystycznych Irlandzkiej Armii Republikańskiej (IRA)?

- a. Irlandia Północna,
- b. Irlandia
- c. Wielka Brytania,
- d. żadna odpowiedź nie jest prawidłowa.

Zad. 43

Którego z wymienionych praw nie posiada osoba zatrzymana w Polsce?

- a. prawo do informacji o przyczynach zatrzymania,
- b. prawo do telefonu,
- c. zatrzymany powinien być w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania przekazany do dyspozycji sądu,
- d. każdy pozbawiony wolności powinien być traktowany w sposób humanitarny.

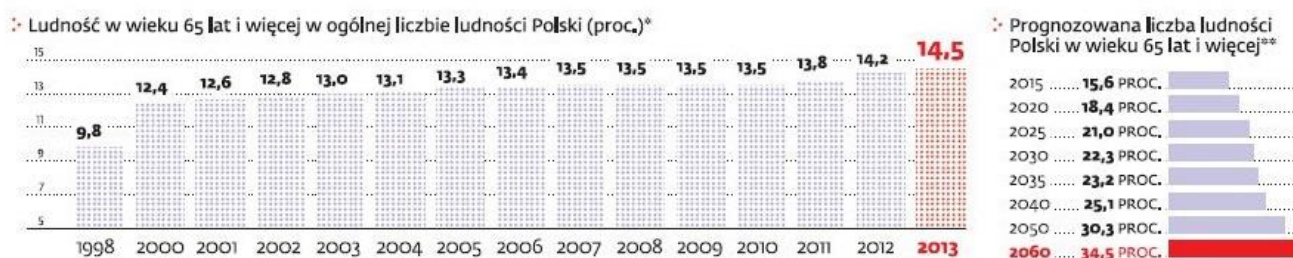
Zad. 44

Wskaż prawo, które w Polsce przysługuje wyłącznie obywatelom polskim:

- a. prawo do uzyskania informacji o działalności organów władzy publicznej,
- b. prawo do składania petycji, wniosków i skarg,
- c. prawo do ochrony zdrowia,
- d. prawo do nauki.

Zad. 45

Dokonaj analizy infografiki i na jej podstawie wskaż poniżej zdanie prawdziwe.

- a. prognozowana liczba ludności Polski w wieku 65 lat i więcej w 2060 roku osiągnie wielkość $\frac{1}{4}$ ogólnej liczby ludności,
- b. w 2060 r. udział ludności w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności przekroczy w Polsce $\frac{1}{3}$ ogółu,
- c. procent ludności w wieku 65 lat i więcej w Polsce w latach 2000-2013 pozostaje na jednakowym poziomie,
- d. największa różnica w sąsiadujących na infografice latach wynosi 2,8 punktu procentowego.